

Isolering & våldsutsatthet under Covid-19 pandemin

EN UNDERSÖKNING OM UNGA SOM LEVER MED HEDERSNORMER

KVINNOJOURN
LUND

Bakgrund

Covid-19 pandemin har inneburit stora utmaningar och konsekvenser för hela samhället. Restriktionerna som pandemin medfört har påverkat livet avsevärt för många av de personer som vi möter på Kvinnojouren i Lund. Konsekvenserna är bland annat ökad isolering, våld och kontroll över ungdomar och kvinnor i deras hemmiljö.

I den här undersökningen som genomfördes av Kvinnojouren Lund under 2020, uppgav 80% av deltagarna att de har drabbats mycket hårt av restriktionerna. Deltagarna vittnar om isolering, ökat fysiskt, psykiskt och ekonomiskt våld. Många har dessutom mist sina arbeten och befinner sig i större beroendeställning till familjemedlemmar som utövar allt större kontroll över dem.

Kvinnojouren Lund har drivit projektet Fri från våld sedan 2016. Ett projekt som riktar sig till nyanlända tjejer och unga mammor. Fokus ligger på värdegrundsarbete, utbildningar och aktiviteter som syftar till att stärka gruppen. Projektets syfte är bland annat att ifrågasätta machonormer och stereotypa könsroller och istället uppmuntra till att tänka normkritiskt och främja värderingar om alla människors lika värde. Inom projektet anordnas studiecirklar, läxhjälp, sociala aktiviteter och läger.

Deltagarna i undersökningen är personer som deltar i Fri från våld, eller som på något sätt har kommit i kontakt med projektet. Undersökningen genomfördes via telefonintervjuer. Sammanlagt har sextio personer i åldrarna 14–25 år deltagit i undersökningen. Samtliga är boende i Lunds kommun.

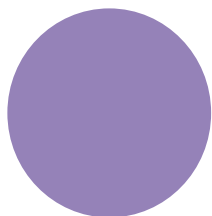
Kvinnojouren i Lund

Kvinnojouren Lund är en religiöst och partipolitiskt obunden ideell förening som funnits sedan 1979. Föreningen är en del av kvinnojoursrörelsen och har visionen om ett jämställt samhälle fritt från våld. Jouren är öppen för personer av alla kön oberoende av relationsform och sexuell läggning. Kvinnojouren Lund arbetar stödjande, våldsförebyggande och opinionsbildande och har tre fokusområden för sitt arbete: hbtq+ frågor, hedersvåld och sexuellt våld.

Isolering

I undersökningen frågade vi deltagarna om deras sociala umgänge och möjligheter till socialt liv under pandemin. Frågorna handlade om, eller hur mycket, deltagarna har kunnat umgås med vänner, fysiskt eller via sociala medier och om de har kunnat delta i aktiviteter utomhus utan att familjemedlemmar krävt att få vara med.

I en majoritet av fallen vittnar deltagarna om social kontroll och isolering från omvärlden utanför familjen, med mycket små möjligheter till socialt umgänge med vänner.

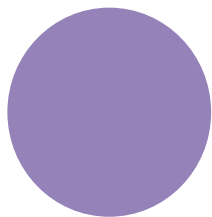

Har du kunnat träffa dina kompisar utanför hemmet?

15% svarade ja på den här frågan, denna grupp har under pandemin haft undervisning på sin skola. Detta genom rekommendationer från skolans kurator.

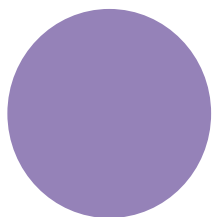
30% svarade att man delvis har haft kontakt med andra personer än dem man bor med, i de flesta fall har det handlat om släktingar eller nära vänner.

Över hälften, 55% svarade att man inte har kunnat träffa sina vänner utanför det egna hemmet. Personer i den här gruppen som svarade nej var gymnasieelever som haft distansundervisning under vårterminen och har varit helt isolerade i hemmet. Av dessa kunde vissa träffa sina vänner, men då under hårt kontrollerade former.

Har du kontakt med kompisar via sociala medier?

Ingen av de svarande uppgav att de inte haft kontakt med sina kompisar via sociala medier. Alla av de tillfrågade hade haft någon form av kontakt med kompisar under pandemin, men förutsättningarna för dessa kontakter skilde sig åt. 55% svarade att de haft kontakt med sina vänner på sociala medier 45% svarade att de haft viss kontakt. Nästan alla svaranden har känt sig kontrollerade av någon närstående.

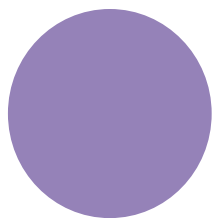

Har du kunnat delta ensam i utomhus-/fritidsaktiviteter så som promenader eller gå på gym?

När det gäller att självständigt delta i utomhus-/ fritidsaktiviteter svarade enbart 15% att detta har varit möjligt för dem under pandemin. 55% svarade att detta inte har varit möjligt, med undantag om familjemedlemmar följde med. 18% svarade att de till viss del har kunnat delta.

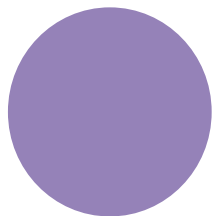
Våldsutsatthet

Följande frågor handlar om upplevd våldsutsatthet, detta innebär antingen att en själv har blivit utsatt för våld, eller att man har bevittnat våld. Frågorna berör även stödaspekter, så som om deltagarna sökt stöd eller tänk på att söka stöd vid upplevt våld.

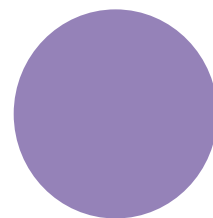
Har du utsatts för fysiskt eller psykiskt våld under pandemin?

90% av deltagarna berättar att de har blivit utsatta för, eller bevittnat våld i hemmet. Till största delen har det handlat om psykiskt våld. 10% av deltagarna svarade nej på frågan.

Har du vid något tillfälle tänkt att du skulle vilja be om hjälp?

30% av deltagarna svarade ja på den här frågan. Av dessa uppgav samtliga att de gärna ville be om hjälp, men att de inte ville involvera socialtjänsten. 50% svarade nej på frågan, med motiveringen att de kände sig rädda för konsekvenserna om de skulle be om hjälp. 20% svarade att de till viss del tänkt på att be om hjälp, främst praktisk hjälp i form av kuratorskontakt och sjukvårdskontakter.

Har du fått hjälp av Kvinnojouren Lund med stöd eller rådgivning?

På frågan om deltagarna varit i kontakt med Kvinnojouren i Lund i syfte att söka stöd eller rådgivning svarade 75% av deltagarna ja. 25% svarade att man till viss del sökt stöd och rådgivning på jouren.

Fördjupning

Under våren 2020 sökte ett femtiotal tjejer och unga mammor stöd och rådgivning hos Kvinnojouren i Lund. De flesta kände oro för skolarbete, oro i sin vardagen och en oro för framtiden. Många vittnade om en svår situation i hemmet, om trångboddhet och brist på privata utrymmen där de kunde få ro att studera. De berättade om syskon och föräldrars närvaro dygnet runt och om för mycket hushållsarbete. Dessa faktorer påverkade vardagslivet oerhört mycket för deltagarna. Hemmiljön blev mer och mer instängd, vilket orsakade både små och stora konflikter inom familjen. Frustration och rädsla för pågående konflikter, och att detta skulle eskalera till våld, ledde till en ökad psykisk ohälsa bland deltagarna. Deltagarna vittnade om ökat antal bråk och konflikter vilket gjorde att våldet i hemmet också ökade.

För många innebar vårterminen 2020 en abrupt omställningen till distansundervisning. Detta har varit en av de största utmaningarna för många av deltagarna. Deltagarna beskriver skolan som en fristad, med färre begränsningar än i hemmet, med fler sociala kontakter och tillgång till resurser och hjälpmedel. Att undervisningen ställdes om till en distansundervisning gjorde att deltagarna upplevde sig mer isolerade från omvärlden och upplevde en minskad frihet i sitt vardagsliv.

Många av deltagarna tillhörde redan innan pandemin en ekonomiskt sårbar grupp. Under pandemin har många blivit arbetslösa, eller fått minskade inkomster. Detta medförde att personer som innan hade egen bostad nu fått flytta hem till sin familj, vilket resulterade i en grogrund för mer konflikter och ökat våld.

Många av deltagarna har sökt stöd och hjälp, främst från kvinnojourer och andra civilsamhällsorganisationer, men även från socialtjänst, polis och skola.

**“Efter varje bråk kommer våldet och sedan tystnaden, ånger och ångesten. För det mesta är det ett tungt och bistert vardagsliv. Eftersom skuld och ansvar främst placeras på kvinnor drabbas de extra hårt”
//Projektledare Fri från våld**

Vägen framåt

Utifrån undersökningen kan vi se att pandemin har medfört ökad isolering och en ökad utsatthet för våld för våra deltagare. Under pandemins första år, 2020 har vi på Kvinnojouren i Lund genomfört kontinuerliga aktiviteter, digitala stödsamtal och gruppsamtal tillsammans med målgruppen. För dessa barn och unga har det under pandemin varit extra viktigt med trygga och stabila kontakter med jouren. Vi har under den här perioden satsat extra mycket på stödsamtal i grupp och informationsspridning, då särskilt information om risker för våldsutsatthet under pandemin. Ett av målen har varit att stärka deltagarna och skapa framtidstro. Vi har även hjälpt deltagare som varit utsatta för våld i hemmet genom hänvisningar till berörda myndigheter. Vi har också bistått med hjälp till tre placeringar i skyddat boende, sex polisanmälningar angående misshandel i hemmet, sexualbrott, nätbrott och olika former av hot. Arbetet har genomförts i samarbete med jourens volontärer, skolkuratorer, socialtjänsten och andra ideella organisationer.

Det finns en enorm tystnadskultur och rädsla för vad konsekvenserna blir ifall man väljer att berätta om våld. I många av intervjuerna framkom det att förtroende för myndigheter och samhällsinsatser var mycket lågt. Detta skapar en hög tröskel för att våga anmäla och berätta om våld. Vidare berättade deltagarna också om en brist på lättillgänglig och lättläst samhällsinformation gällande frågor om våldsutsatthet, rättigheter och stöd. Vi räknar därför med att det finns ett stort mörkertal i målgruppen som väljer att inte anmäla eller berätta om våld.

Framöver krävs ett omfattande arbete och insatser på nationell, regional och gräsrotsnivå för att lösa problemet med våld i människors nära relationer. Vägen framåt behöver innehålla fler åtgärder och samhällsinsatser för att tillgängliggöra information och kunskap om våld, utöka stödinsatser till personer som upplever våld och riktade insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck.

**ETT JÄMSTÄLLT
SAMHÄLLE
FRITT FRÅN
VÅLD!**